

## ОБРАЗ ІДЕАЛЬНОГО УЧИТЕЛЯ

І.О. Плахтій

Черкаський національний університет  
ім. Богдана Хмельницького

Учительська професія - це людинознавство...  
Василь Сухомлинський

Школа ХХІ століття - це школа самореалізації особистості, школа життєтворчості, школа культурного виховання - особистісно орієнтована школа. Вчитель є одним із її наріжних підмурків. Але як зробити так, щоб він ніколи не дав тріщини?

Зараз я здобуваю професію педагога і чим далі, тим більше мене хвилює питання: Що являє собою ідеальний учитель, і як досягти цього високого титулу? Ясна річ, що однозначних відповідей не може бути, адже кожен учитель - це неповторна особистість. Але ми спробуємо відповісти. На наш погляд, ідеальний учитель - це гармонія, основою якої є гуманістично спрямована особистість, яка має педагогічні здібності та відповідні психолого-педагогічні якості. Цією основою протягом навчання та практичної діяльності приєднуються і поєднуються ключові фрагменти, що в сумі дадуть педагогічну техніку. Ми вважаємо, що якщо обдарований від природи учитель досконало оволодіє педагогічною технікою та доведе її майже до автоматизму при застосуванні на практиці, то про нього можна з впевненістю сказати, що він - ідеальний педагог.

Ідеальний наставник повинен виробити для своєї діяльності педагогічну культуру, що складається перш за все з глибокого знання вчителем свого предмета. Важливо орієнтуватися в найскладніших питаннях науки, основи якої він викладає. Щоб цього досягти, необхідно читати, творча лабораторія повинна кожен рік збагачуватись. Педагогічна культура вчителя-майстра виявляється вже при підготовці до уроку. Важливо готуватися до уроку не за підручником, а за програмою. Продумуючи її, прочитуючи підручник, слід поглянути на матеріал з точки зору учня. Поурочний план такого вчителя - це не зміст розповіді (лекції, пояснення), це замітки для керівництва розумовою працею учнів. На уроці в центрі його уваги не зміст матеріалу, а мислення учнів, труднощі їхньої розумової праці. Дуже важливим елементом педагогічної культури вчителя є багатство методів вивчення дитини. Для вчителя важливо вміти спостерігати і результати спостережень перетворювати в методи та прийоми індивідуального впливу на дитину. Психологія - компас у практичній роботі. Мовна культура вчителя - ще один бік педагогічної культури. Діти втомлюються на уроці, якщо мова вчителя хаотична, непослідовна.

Багатокомпонентна модель ідеального вчителя містить таку складову, як культура зовнішнього вигляду. Як засвідчують педагоги-практики, вплив учителя на учнів починається після першого візуального знайомства. Він, зрозуміло, не є прямий, але це не заперечує його значущості. Тому позиція є однозначною: зовнішність учителя - не дрібниця, це завжди важливо і актуально. Вчитель впливає на учнів комплексом взаємопов'язаних елементів зовнішності. Культура та техніка мовлення і рухів педагога, одяг та культура і техніка догляду за своїм тілом - все це складники зовнішності. Кожен елемент зокрема має ряд компонентів, що складає системоутворюючу цілісність. Так, культура мовлення - це інтонація, голос, дикція, дихання, тембр, темп, логічне структурування, гнучкість мовлення та ін. Культура і техніка рухів - то постава, хода (пряма і зібрана), жести (природно відображають зміст мовлення і мислення, почуття та несуть у собі емоційно-образну завершеність), пластика, міміка (економно, виразно, чітко передає почуття, настрій, ставлення), пантоміміка. Культура і техніка догляду за зовнішнім виглядом - вміння доглядати за своїм волоссям (волосся завжди має бути чисте, ретельно зачесане), добирати одяг та взуття (одяг виконує професійну функцію: сприяє вихованню художньо-естетичних смаків учнів та гармонійно уособлює професійну діяльність

вчителя; взуття завжди чисте, зручне), прикраси, аксесуари, макіяж та парфуми підібрані зі смаком, доповнюють загальну естетичну картину зовнішнього вигляду.

Справжня майстерність учителя передбачає наявність техніки володіння засобами навчання. Вчитель-майстер спрямований на відкрите педагогічне спілкування (манера спілкування стримана), активний в організації взаємовідносин у класі як колективного, так і парного (вчитель - учень), бачить бар'єри у спілкуванні, розуміє їх причини, бачить шляхи уникнення і подолання, розуміє і сприймає кожного учня, адекватно оцінюючи його недоліки і достоїнства, усвідомлює власні помилки і прорахунки. Майстерний учитель відчуває потребу та вміє шукати і знаходити конструктивні виходи із екстремальних, емоційно забарвлених ситуацій. Ідеальний педагог виховує кожного учня особистістю, розуміючи принципи залежності розвитку особистості учня від особистості вчителя, плекає у вихованцях отримання позитивних почуттів від навчання, вміло лаштує ланцюги взаємозалежності колективу і особистості у навчанні, завжди людяний, чуйний і тактовний.

**Науковий керівник:** Вовкочин Л.Ю.